

Un món de nacions

Joan F. Mira

L'entrada en un nou segle ens ha sorprès en un món sense idees motores, sense models ni projectes col·lectius assumits per grans sectors de la humanitat com a interpretacions del present i visions del futur: sense aquelles visions del futur que es van fer les civilitzacions històriques, la cristiandat, etc., o la visió del proletariat triomfant, del socialisme universal. Quina és ara la forma del món, quines són les visions del futur que funcionen? No ho sabem... Els tres grans projectes dels segles XIX i XX han esdevingut problemàtics: la democràcia amb benestar social, la societat socialista i el nacionalisme més clàssic (és a dir sobirania incondicional, supremacia indiscutida de la nació-estat). Però, i aquesta és la qüestió que ens interessa, en aquesta mena de desordre de models, l'anomenada *societat nacional* o la *vida en nació*, no han estat substituïdes per cap altra forma d'organització dels espais territorials col·lectius. Molt de temps hem pensat que seria substituïda per una altra forma, i no ho ha estat. En el món contemporani, és a dir en el conjunt de les societats humanes, el *ser això* substancial, la identitat bàsica de grup és encara, i serà previsiblement en el futur, substancialment un *ser nacional*: l'entitat que defineix per damunt les altres la vida política, moral, cultural, informativa, simbòlica, etc. és encara i sobretot nacional. Excepte, potser, per a determinats fonamentalismes religiosos, tipus *comunitat de creients*, basats en l'oposició fidels-infidels, que existeix evidentment; o, dit d'una altra manera, probablement els més *internacionallistes* en aquest moment són els fonamentalistes islàmics. L'entitat dita *nació* no ha estat substituïda com a marc central o suprem de la vida de les societats: ni les *regions*, ni *Europa*, per exemple, que semblava que podien ocupar aquell espai, no han assolit un valor definitori equivalent. Què vol dir això? Vol dir que el marc-espai nacional continua –i continuarà previsiblement– com a definidor màxim de la identitat, és a dir, de l'autoreconeixement –i heteroreconeixement– en el món: anirem pel món bàsicament essent i presentant-nos com a membres de tal o tal nació. I també continua com a territori que delimita màximament, i això és el que ens importa, la responsabilitat moral, civil i política.

Una prova i expressió d'aquest fet és que, a tot arreu, per exemple, la informació dita *nacional* (generalment i quasi exclusivament correspon a informació de *dins* l'estat), importa molt més que la internacional, siga quan es presenta una catàstrofe, quan apareixen personatges públics o en el terreny de la cultura, de l'economia, del medi, de la política, dels escàndols, dels espectacles o dels esports. A l'altra banda de la ratlla, això ja no interessa a ningú. És a dir, aquest espai *nacional* encara és absolutament dominant en termes informatius: agafeu la premsa o poseu les televisions, i no en tindreu cap dubte. En vista d'aquesta realitat, cal assumir sense escarafalls la vigència efectiva –desitjada o no,

és igual– del patriotisme o nacionalisme (tant se val: poden ser usats com a sinònims, encara que sovint alguns en fan una *distinció* valorativa a favor de l'un terme o de l'altre, és qüestió de prejudici o de perspectiva). Parle de la vigència efectiva d'alguna forma de patriotisme o nacionalisme, com a ideologia democràtica, ètica, inclusiva i *constructiva*: perquè, encara, la pàtria o nació és el *locus*, és el lloc, és l'espai definitori d'una societat o poble en el món, és l'espai bàsic de la identitat compartida i el marc més significatiu de la responsabilitat civil. Si aquesta pàtria o nació té estat, l'estat ja s'encarrega de la preservar-la com a tal espai. I tant, que se n'encarrega. Si no en té, li caldrà alguna estructura equivalent o suficient: altrament, es produeix la dependència, la submissió i la subordinació en termes desiguals. I aquesta és la condició del món. Un món compost de *nacions*, *unides* o *separades*, o *enfrentades*. El planeta Terra és una Organització de Nacions Unides, i no es veu com podrà ser cap altra cosa en un futur previsible. La nació que no hi trobe el seu lloc, simplement deixarà d'existir.

“Si aquesta pàtria o nació té estat, l'estat ja s'encarrega de preservar-la com a tal espai. I tant, que se n'encarrega. Si no en té, li caldrà alguna estructura equivalent o suficient: altrament, es produeix la dependència, la submissió i la subordinació en termes desiguals. I aquesta és la condició del món. Un món compost de 'nacions', 'unides' o separades, o enfrentades”